

Y CABINET DYDD MAWRTH, 26 TACHWEDD 2024

Yn bresennol-

Y Cyngorwyr: Nia Jeffreys, Craig ab Iago, Dilwyn Morgan, Paul Rowlinson a Menna Trenholme.

Hefyd yn bresennol-

Dafydd Gibbard (Prif Weithredwr), Geraint Owen (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Swyddog Monitro), Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid) a Rhodri Jones (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Eitem 6: Lowri Wyn Morton (Uwch Swyddog Ymchwil a Dadansoddeg, Gwasanaethau Corfforaethol).

Eitem 7: Carys Fon Williams (Pennaeth Adran Tai ac Eiddo).

Eitem 8: Sioned Eirian Williams (Pennaeth Adran Economi a Chymuned).

Eitem 9: Ian Jones (Pennaeth Adran Gwasanaethau Corfforaethol).

Eitem 10: Aled Davies (Pennaeth Adan Oedolion, Iechyd a Llesiant).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion i'r cyfarfod gan Ddirprwy Arweinydd y Cyngor.

Diolchwyd i holl staff y Cyngor am eu gwaith caled i sicrhau bod trigolion Gwynedd yn ddiogel yn dilyn tywydd gwael diweddar.

Tynnwyd sylw at ddiwrnod ymgyrch fyd eang y Rhuban Gwyn (25 Tachwedd), sydd yn gweithio i stopio trais yn erbyn merched a genethod. Cadarnhawyd y bu i Gyngor Gwynedd dderbyn achrediad ym mis Mai 2022, yn gydnabyddiaeth o ymdrechion oddi fewn y sefydliad i wneud gwahaniaeth gwirioneddol.

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw fater bryd.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw fater yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2024 fel rhai cywir.

6. TRETH CYNGOR: HAWL DISGRESIWN I GANIATÁU DISGOWNTIAU A/NEU CODI PREMIWM AR AIL GARTREFI AC EIDDO GWAG HIRDYMR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Paul Rowlinson.

PENDERFYNIAD

Argymell i'r Cyngor Llawn, mai'r canlynol yw'r opsiwn a ffafrir o safbwynt lefel y Premiwm ar Dreth Cyngor Ail Gartrefi ac Anheddau Gwag Hirdymor ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26:

- Bod Cyngor Gwynedd yn caniatáu dim disgownt ar ail gartrefi dosbarth A, yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (hy. Dim newid).
- Bod Cyngor Gwynedd yn caniatáu dim disgownt ac yn codi premiwm o 150% ar ail gartrefi dosbarth B, yn unol ag Adran 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (h.y. dim newid).
- Bod Cyngor Gwynedd, yn caniatáu dim disgownt i gartrefi sydd wedi bod yn wag am 6 mis neu fwy ac yn codi premiwm o 100% ar gartrefi sydd wedi bod yn wag am 12 mis neu fwy, yn unol ag Adran 12A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (h.y. dim newid).

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan gadarnhau bod angen gwneud penderfyniad ar lefelau premiwm Treth Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac anheddau gwag yn flynyddol mewn cyfarfod o'r Cyngor Llawn. Atgoffwyd bod y lefelau Premiwm ar hyn o bryd yn 150% ar gyfer ail gartrefi ac yn 100% ar gyfer anheddau sy'n wag ers 6 mis neu fwy (hirdymor). Eglurwyd bod lefelau'r premiwm yn cynyddu'n awtomatig os oes cynnydd i osodiad Treth Cyngor.

Cynigwyd argymell i'r lefelau premiwm ar gyfer ail gartrefi ac anheddau gwag barhau ar yr un lefelau ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Eglurwyd yr angen i ddilyn canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, gan gadarnhau bod canllawiau newydd wedi cael eu cyflwyno ers i lefelau'r premiwm gael ei benderfynu gan y Cyngor Llawn y llynedd. Manylwyd bod y canllawiau diweddaraf yn nodi bod gan Awdurdodau Lleol bŵer i gynyddu premiwm anheddau gwag er mwyn annog perchnogion i ddod a'r anheddau hyn yn ôl i ddefnydd yn ogystal â chynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy sydd ar gael a gwneud cymunedau yn fwy cynaliadwy.

Adroddwyd bod y canllawiau diweddaraf a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru yn nodi dylid ystyried nifer o ffactorau wrth benderfynu ar lefelau premiwm Treth Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac anheddau gwag. Manylwyd bod y rhain yn cynnwys:

- Nifer a chanrannau'r eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi yn yr ardal leol.
- Lleoliadau'r adeiladau
- Effaith ar brisiau tai a fforddiadwyedd
- Yr economi leol
- Diwydiant twristiaeth
- Gwasanaethau cyhoeddus

- Y gymuned leol
- Yr iaith Gymraeg

Adroddwyd bod y Cyngor yn ystyried nifer o fesurau eraill er mwyn sicrhau bod mwy o dai ar gael i drigolion a dod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd.

Cadarnhawyd y cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus cyn cyflwyno premiwm Treth Cyngor ar ail gartrefi ac anheddau gwag am y tro cyntaf, ac hefyd cyn i'r premiwm cael ei godi dros 100%. Sicrhawyd bod y Cyngor wedi gweithredu ar y gofyniad hwn gan atgoffa y bu i'r ymgynghoriad diweddaraf gael ei gynnal wrth godi premiwm Treth Cyngor ail gartrefi i 150%, nol yn 2022. Nodwyd bod y canllawiau diweddaraf yn nodi nad oes angen cynnal ymgynghoriad pellach os yw'r Cyngor yn dymuno cynyddu lefelau'r premiwm eto, ond byddai angen cyflwyno tystiolaeth i ddangos bod prosesau manwl wedi cael eu dilyn er mwyn cyfiawnhau cyrraedd y penderfyniad hwnnw.

Ymhelaethwyd bod gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth y Cyngor wedi bod yn gwneud gwaith ymchwil ar effaith premiwm Treth Cyngor ail gartrefi ac anheddau gwag yn ddiweddar gan nodi nad oes newid mawr i'r sefyllfa. Gellir casglu o ganlyniadau'r gwaith nad oes angen addasu lefelau'r premiwm eleni. Adroddwyd nad oedd canlyniadau'r ymchwiliad yn dangos bod lefelau cyfredol y premiwm yn anaddas. Ymddangoswyd bod y tuedd hanesyddol o brif anheddle yn cael eu trosi yn ail gartrefi wedi newid o ganlyniad i'r premiwm, gan gadarnhau bod mwy o ail gartrefi yn cael eu trosi yn ôl i fod yn brif gartrefle. Awgrymwyd bod y polisi premiwm Treth Cyngor yn gweithio.

Pwysleisiwyd bod Cyfarwyddyd Erthygl 4 hefyd yn arf ddefnyddiol i'r Cyngor gan fod angen cais cynllunio er mwyn trosi prif anheddle yn ail gartref neu lety gwyliau tymor byr, ers iddo ddod yn weithredol ym mis Medi 2024. Eglurwyd bod modd i'r ceisiadau cynllunio hyn cael eu gwrthod os yw'r adeilad mewn ardal ble mae trigolion yn profi anawsterau i ddod o hyd i gartref oherwydd pwysau ail gartrefi ar y gymuned. Pwysleisiwyd y pwysigrwydd o fonitro'r Cyfarwyddyd gan sicrhau'r angen iddo fod yn weithredol am fwy o amser cyn asesu ei effaith yn llawn.

Tynnwyd sylw bod Llywodraeth Cymru wedi ehangu trothwyon gosod o fewn Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Diwygio'r Diffiniad o Eiddo Domestig) (Cymru) 2022, er mwyn caniatáu i lety hunan-ddarpar dalu treth annomestig yn hytrach na Threth Cyngor, os nad yw'n cyrraedd trothwyon diffiniad y Gorchymyn.. Eglurwyd bod angen i'r eiddo talu Premiwm ail gartref yn ogystal â Threth Cyngor os nad yw'n cyfarch trothwyon perthnasol. Cadarnhawyd bod gan y Cyngor bŵer dewisol i beidio codi'r premiwm mewn sefyllfaoedd o'r fath gan nodi bydd ystyriaeth yn cael ei roi i ddefnyddio'r pwerau hyn yn y dyfodol, gan ategu'r angen i ddatblygu polisi clir o'r eithriadau perthnasol. Ymhelaethwyd bod y mathau perthnasol o ddatblygiadau yn cynnwys ysguboriau wedi eu trosi yn llety gwyliau, anecsau, carafanau a chabanau gwyliau.

Eglurwyd bod canllawiau diweddaraf Llywodraeth Cymru yn nodi bod modd pennu lefel premiwm addasedig ar gyfer aneddleoedd sydd yn wag yn am gyfnodau hir. Cadarnhawyd bod hyn yn rhoi caniatâd i Awdurdodau Lleol gynyddu lefelau premiwm Treth Cyngor cynyddol ar aneddleoedd gwag wrth iddynt fod yn wag am gyfnodau cynyddol o amser. Adroddwyd bod rhai Awdurdodau Lleol yn cynyddu lefelau'r

premiwm yn ôl y trefniant hwn a nodwyd bydd hyn yn cael ystyriaeth gan Gyngor Gwynedd i'r dyfodol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Tynnwyd sylw Cynllun 3E y Cynllun Gweithredu Tai sydd yn manylu ar eithriadau Treth Cyngor ar dai gwag, mewn sefyllfaoedd pan mae trigolion yn prynu tai ond nad oes modd iddynt fyw ynddynt nes mae gwaith wedi cael ei gwblhau.
- Cadarnhawyd bod bwriad gwneud ymchwil pellach i mewn i effaith y premiwm ar y stoc dai yng Ngwynedd er mwyn sicrhau bod y wybodaeth ddiweddaraf ar gael i'r Cyngor wrth geisio penderfynu ar lefelau premiwm Treth Cyngor yn flynyddol.
 - Mewn ymateb i ymholiad ar gapasiti ac adnoddau i gasglu'r data angenrheidiol, cydnabuwyd nad yw'r Gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth wedi cael ei leoli o fewn yr Adran Gyllid ond mae swyddogion wedi sicrhau eu brwdfrydedd i barhau i gasglu'r data hyn i'r dyfodol.
- Gofynnwyd a oes amserlen wedi cael ei gysidro er mwyn ystyried codi lefelau premiwm cynyddol ar anheddau sydd yn hir am gyfnodau estynedig.
 - Mewn ymateb, cadarnhawyd nad oes amserlen wedi cael ei bennu ar hyn o bryd ond pwysleisiwyd yr angen i ymgysylltu gydag Awdurdodau eraill er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'u trefniadau a'r effaith mae'n ei gael i sicrhau bod anheddau gwag yn cael defnydd unwaith eto.
 - Sicrhawyd bod cynnal y gwaith ymchwil hwn yn flaenoriaeth i'r Cyngor gan gadarnhau bydd adnoddau yn cael ei ryddhau i'w gwblhau.
- Eglurwyd bod posibilrwydd o gynnal ymgynghoriad cyhoeddus yn dilyn y gwaith ymchwil angenrheidiol hwn ar lefelau premiwm cynyddol i anheddau gwag. Cadarnhawyd bod rhai Awdurdodau yn cynyddu'r lefel premiwm i uchafswm o 300% ar gyfer eiddo sydd yn wag am gyfnod o 5 mlynedd neu fwy a byddai cynnal ymgynghoriad yn angenrheidiol er mwyn sicrhau bod trefniant o'r fath yn addas i'r ardal hon.

7. ADRODDIAD PERFFORMIAD YR AELOD CABINET DROS DAI AC EIDDO

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Craig ab Iago.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd a nodwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan gadarnhau bod argyfwng tai yn parhau yng Ngwynedd ac yn genedlaethol.

Ymfalchiwyd mai Cyngor Gwynedd yw'r unig awdurdod yng Nghymru sydd wedi lleihau niferoedd digartrefedd a chostau llety argyfwng gwely a brechwast eleni. Adroddwyd bod hyn yn cadarnhau polisïau a gweithdrefnau cadarn yr Adran. Ymhelaethwyd bod yr Adran wedi cynnal 'Wythnos Ymwybyddiaeth Ddigartrefedd' yn ddiweddar er mwyn addysgu a thynnu sylw am y pwnc hwn, gan nodi bod yr ymateb i'r ymgyrch wedi bod yn gadarnhaol.

Mynegwyd balchder bod Dôl Sadler, safle unedau llety gyda chefnogaeth i unigolion digartref, lleoliad cyntaf o gynllun ehangach yng Ngwynedd, wedi cyrraedd rhestr fer

gwobr 'Best Supported Housing Development: Rural/Suburban' gan Inside Housing yn ddiweddar. Roedd cannoedd o enwebiadau wedi cael ei gyflwyno ar gyfer y wobr ac roedd yr Adran yn falch iawn o gyrraedd y rhestr fer.

Ymhelaethwyd bod prosiectau eraill ar y gweill i fynd i'r afael a'r argyfwng digartrefedd, megis 137 Stryd Fawr, Bangor. Cadarnhawyd bod y prosiect hwn yn esiampl dda o'r gefnogaeth sydd ar gael i unrhyw un sydd yn profi digartrefedd a gobeithir cael mwy o leoliadau tebyg i'r dyfodol.

Cadarnhawyd bod dros 317 o dai cymdeithasol bellach wedi cael eu hadeiladu ers dechrau'r Cynllun Gweithredu Tai presennol. Ymhelaethwyd bod hyn wedi bod yn gymorth i gartrefu 840 o drigolion Gwynedd. Adroddwyd bod dros 220 o dai ar y gweill dros y flwyddyn nesaf.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Tynnwyd sylw bod y ffigyrau o ddarparu gwasanaeth Teleofal wedi gostwng yn ddiweddar a gofynnwyd a oes cyfle yn codi i gydweithio'n fwy effeithiol gyda'r tîm sydd yn darparu'r gwasanaeth.
 - Mewn ymateb i'r sylw, cydnabuwyd bod y ffigyrau hyn wedi gostwng yn ddiweddar oherwydd bod swyddogion yn datblygu fersiwn digidol o'r gwasanaeth yn hytrach nag analog. Oherwydd hyn, nodwyd bod angen iddynt ymweld â phob tŷ sydd yn defnyddio'r gwasanaeth er mwyn ei uwchraddio. Cydnabuwyd bod hyn wedi rhoi llwyth gwaith ychwanegol ar y gwasanaeth ac wedi arwain at gwmp mewn niferoedd sydd yn derbyn cefnogaeth Teleofal am y tro cyntaf. Cadarnhawyd bod y gwaith hwn yn mynd yn ei flaen yn dda a gobeithir bydd pob defnyddiwr y gwasanaeth gyda'r fersiwn digidol erbyn diwedd Mawrth 2025.
- Cadarnhawyd bod y broses Craffu yn bwysig iawn i weithrediad y Cyngor, gan nodi bod yr Adran wedi derbyn adborth cadarnhaol am y Cynllun Gweithredu Tai gan y Pwyllgor Craffu Gofal.
 - Ymhelaethwyd bod yr Adran hefyd wedi bod yn mynychu Pwyllgor Craffu Gofal ar gyfer trafod y Polisi Gosod a materion eraill gan nodi eu bod yn sesiynau adeiladol iawn. Ychwanegwyd bod sesiwn Craffu diweddar wedi cael ei gynnal gyda'r Adran a chynrychiolwyr o'r Asiantaethau Tai a'i fod yn gyfle gwerthfawr iawn i rannu llawer o wybodaeth.
- Cyfeiriwyd at y Pecynnau cefnogaeth sydd ar gael i landlordiaid preifat fel rhan o Gynllun Lesu Cymru, gan apelio at landlordiaid Meirionnydd i ddod i gyswllt gyda'r adran er mwyn trafod opsiynau sydd ar gael iddynt.
- Llongyfarchwyd yr Adran a'u partneriaid am eu gwaith yn y maes digartrefedd.

8. ADRODDIAD PERFFORMIAD YR AELOD CABINET ECONOMI A CHYMUNED

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Bennaeth Adran Economi a Chymuned

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd a nodwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan atgoffa bod yr Adran yn gyfrifol am dri chynllun o fewn Cynllun y Cyngor. Adroddwyd bod risg cyffredin i'w weld ym mhob un o'r cynlluniau hynny, sef bod eu prif ffynhonnell ariannu yn dod i ben ar ddiwedd Mawrth 2025.

Eglurwyd bod diweddariadau wedi cael eu cadarnhau ers cyflwyno'r adroddiad ysgrifenedig hwn i'r Cabinet. Diweddarwyd cyllid cynllun 'Levelling up' y Llywodraeth wedi cael ei ymestyn hyd at Fawrth 2027. Ymhelaethwyd bod yr Adran yn disgwyl cadarnhad bydd cyllid SPF (Cronfa Ffyniant Gyffredin) yn cael ei ymestyn am flyddyn ychwanegol, gyda chadarnhad swyddogol ar ei ffordd yn fuan.

Cydnabuwyd bod ansicrwydd cyllidol yn parhau gyda rhai cronfeydd megis cronfa ARFOR. Nodwyd y disgwylir derbyn mwy o wybodaeth am y gyllideb hon yn dilyn cyhoeddiad cyllideb Llywodraeth Cymru o fewn yr wythnosau nesaf.

Manylwyd ar brosiect Adfywio Cymunedau a Chanol Trefi gan nodi bod cynnydd i ddatblygiad y prosiect yn dilyn cyllideb SPF. Eglurwyd bod 22 o brosiectau mentrau a sefydliadau lleol yn cael eu gweithredu o fewn y prosiect. Cadarnhaodd bod cyllideb o £1.8miliwn yn cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd er mwyn datblygu'r prosiectau hyn hyd at Fawrth 2025. Adroddwyd bod Cynllun Creu Lleodedd wedi cael ei ddatblygu ar gyfer Pwllheli, Porthmadog a'r Bala, gyda chynllun yn cael ei baratoi ar gyfer Dolgellau. Ymhelaethwyd bod arian cynllun Traws Newid Trefi ychwanegol wedi cael ei gadarnhau ar gyfer gwella Canolfan Bro Tegid, Y Bala a Chynllun y Tŵr, Pwllheli.

Cadarnhawyd bod Achos Amlinellol Strategol Cynllun Hwb Iechyd a Lles Bangor wedi ei gymeradwyo gan Fwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr gan nodi bod cais am gyfraniad ariannol Llywodraeth Cymru eisoes wedi ei gyflwyno.

Tynnwyd sylw at brosiect 'Creu'r amgylchiadau gorau posib yng Ngwynedd i fusnesau a mentrau cymunedol ffynnu, a chefnogi pobl Gwynedd mewn i waith'. Eglurwyd bod cyllideb o £1.4 miliwn a ariannwyd gan SPF wedi cael ei ddyrannu i Gronfeydd Datblygu Busnes, gyda 45 o fusnesau Gwynedd wedi derbyn cynigion o gymorth hyd yma.

Diolchwyd i'r Cynghorydd Dyfrig Siencyn am ei waith blaengar er mwyn sicrhau cyllideb ARFOR i Awdurdodau gorllewinol Cymru, gyda'r gobaith bydd yr arian yn parhau ar gyfer y flyddyn ariannol nesaf. Ymhelaethwyd ei fod hefyd wedi bod yn gwneud gwaith arweiniol o fewn cynllun Cais Twf Gogledd Cymru, gan roi sylw arbennig i gynlluniau Rhaglen Ddigidol, Ynni, Twristiaeth, Bwyd-Amaeth a Thir ac Eiddo.

Cyfeiriwyd at 'Wythnos Busnes Gwynedd' a gynhaliwyd ym mis Hydref. Eglurwyd ei fod yn wythnos lwyddiannus iawn gyda nifer o fusnesau yn cymryd rhan mewn digwyddiadau yn Nolgellau, Bangor a Phwllheli. Cadarnhawyd bydd newyddlen benodol yn cael ei rannu gyda holl Gynghorwyr Gwynedd gyda manylion pellach am y digwyddiadau a'r adborth a dderbyniwyd gan fusnesau Gwynedd.

Diolchwyd i wasanaeth Gwaith Gwynedd am eu cefnogaeth eleni, gan eu bod wedi sicrhau swydd ar gyfer 203 o drigolion Gwynedd yn ystod 2024/25 hyd yma. Ymhelaethwyd bod 8 o ffeiriau swyddi hefyd wedi cael eu cynnal er mwyn helpu trigolion i ganfod gwaith a helpu cyflogwyr i lenwi swyddi gwag. Cadarnhawyd bod

dros 130 o gyflogwyr wedi mynychu'r ffeiriau hyn gyda dros 750 o unigolion yn bresennol.

Nodwyd bod strwythur rheoli newydd ar gyfer y Cynllun Economi Ymweld Cynaliadwy bellach yn weithredol ac yn arwain ar ddatblygiad Cynllun Gweithredu ar gyfer 2024/25. Ychwanegwyd bod trefniadau yn llwyddiannus gan ddiolch i'r holl bartneriaid.

Cyfeiriwyd at raglen Llewyrch o'r Llechi sydd yn creu budd lleol i ddynodiad Safle Treftadaeth y Byd Tirwedd Llechi Cymru. Tynnwyd sylw at waith uwchraddio sydd wedi bod yn Neuadd Ogwen, Bethesda yn ddiweddar gan nodi ei fod bron a chwblhau erbyn hyn. Nodwyd bod nifer o fuddsoddiadau yn cael eu datblygu ar hyn o bryd megis Parc Padarn, Amgueddfa Llechi Llanberis llwybr cyswllt Blaenau Ffestiniog ac Aelwyd yr Urdd Blaenau Ffestiniog. Mynegwyd balchder bod £2m wedi cael ei gadarnhau gan Gronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol er mwyn ymestyn cefnogaeth i'r cymunedau llechi am gyfnod o 5 mlynedd.

Mynegwyd balchder bod cwmni Byw'n lach wedi llwyddo i adfer y gwasanaeth yn dilyn blynyddoedd heriol iawn yn sgil y pandemig. Cadarnhawyd bod lefelau perfformiad wedi cynyddu i'r un lefelau a chyfnod cyn Covid-19. Cyfeiriwyd hefyd at nifer o welliannau a gwaith uwchraddio sydd ar y gweill ym Mharc Padarn a Pharc Glynllifon. Eglurwyd bod y Parciau Gwledig hyn yn defnyddio system adrodd boddhad cwsmer newydd ac mae cynnydd i weld yn y canlyniadau o'i gymharu â 2023/24 ble defnyddiwyd y system am y tro cyntaf.

Cydnabuwyd bod tywydd newidiol tymor yr haf eleni wedi cael effaith ar wasanaethau morwrol yr Adran. Eglurwyd bod hyn i'w weld yn bennaf mewn diffyg incwm mewn meysydd parcio traethau'r sir. Er hyn, nodwyd bod y tywydd newidiol wedi bod o fantais i rai gwasanaethau megis Neuadd Dwyfor.

Eglurwyd bod Amgueddfa Lloyd George wedi cau ar gyfer cwblhau buddsoddiadau adnewyddu ar hyn o bryd. Gobeithiwyd bydd yr amgueddfa yn ail agor erbyn Pasg 2025 wedi i'r gwaith gael ei gwblhau.

Adroddwyd bod y patrwm o ostyngiad yn nifer o ddefnyddwyr llyfrau llyfrgelloedd. Er hyn, pwysleisiwyd bod cynnydd i'w weld mewn niferoedd o ddefnydd gwasanaethau digidol yn ogystal â'r gwasanaethau a ddarperir mewn llyfrgelloedd i gefnogi pobl. Cadarnhawyd bod ymateb cadarnhaol iawn wedi cael ei dderbyn gan ddefnyddwyr gwasanaeth. Diolchwyd i Nia Gruffydd (Rheolwr Strategol Gwasanaeth Llyfrgelloedd) am ei gwaith arweiniol o ddatblygu newidiadau i system rheoli llyfrgelloedd (LMS) er budd llyfrgelloedd drwy Gymru gyfan. Cadarnhawyd bydd ei gwaith yn sicrhau gwasanaeth mwy cost effeithiol yn genedlaethol.

Nodwyd bod yr Adran yn gweithio i wireddu cynlluniau arbedion ar hyn o bryd. Cydnabuwyd bod gwaith pellach yn cael ei wneud er mwyn gwirio lefelau incwm Neuadd Dwyfor fel rhan o'r gwaith hwnnw. Rhagwelwyd bydd yr Adran yn gorwario oddeutu £127,000 erbyn diwedd y flwyddyn ariannol hon. Er hyn, pwysleisiwyd bod camau wedi cael eu hadnabod er mwyn ceisio rheoli a lleihau'r diffyg hwn dros y misoedd nesaf.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Ategwyd diolchiadau i'r Cynghorydd Dyfrig Siencyn am ei waith o fewn y maes Economi a Chymuned yn lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Tynnwyd sylw penodol am ei waith ar Strategaeth Economi Ymweld Cynaliadwy, ARFOR a'r Fforwm Wledig.
- Canmolwyd cwmni Byw'n lach am sicrhau cynnydd mewn defnydd ac incwm yn dilyn y pandemig. Tynnwyd sylw at ganlyniadau boddhad cwsmeriaid Byw'n lach gan holi'r Adran os oes bwriad i uwchraddio ystafelloedd ffitrwydd ac adrannau eraill y canolfannau hamdden.
 - Cadarnhawyd bod bwriad i uwchraddio'r canolfannau. Pwysleisiwyd bod bid ariannol wedi cael ei gyflwyno i'r Cyngor eleni. Eglurwyd hefyd bod cronfa ar gael i'r perwyl hwn ond y byddai'n cael ei ddefnyddio yn ôl yr angen yn hytrach na chwblhau'r gwaith ar draws y Sir gyda'i gilydd. Nodwyd bydd hyn hefyd yn caniatáu'r cyfle i'r Adran asesu os yw'r gwaith uwchraddio yn arwain at gynnydd mewn defnyddwyr ac incwm.
- Diolchwyd i'r Adran am eu gwaith. Anogwyd y staff a chynghorwyr i rannu gwybodaeth am lwyddiannau'r economi gyda thrigolion y Sir.

9. ADRODDIAD PERFFORMIAD YR AELOD CABINET DROS WASANAETHAU CORFFORAETHOL A CHYFREITHIOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Menna Trenholme.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd a nodwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad ar yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol gan dynnu sylw at y prif bwyntiau canlynol:

Cadarnhawyd bod yr Adran yn arwain ar 6 o brosiectau o fewn gwahanol feysydd blaenoriaeth Cynllun y Cyngor 2023-28.

Adroddwyd bod pumed gyfres o raglen ddatblygol 'Merched Mewn Arweinyddiaeth' ar y gweill ar hyn o bryd. Ymfalchiwyd bod diddordeb gan ferched o bob adran i gymryd rhan yn y rhaglen. Mynegwyd balchder bod y ffigwr o ferched mewn swyddi rheolaethol yn 41%, sydd yn gynnydd o 11% ers sefydlu'r prosiect. Cadarnhawyd bod data ar gynnydd ac mae effaith y prosiect yn cael ei ddiweddarau yn gyson.

Cynhaliwyd peilot cyflwyno ffurflenni cais swyddi yn ddiennw eleni. Nodwyd i fabwysiadu'r peilot yn hir dymor ar gyfer swyddi o ricyn 'Arweinydd Tîm' ac uwch, yn dilyn adborth cadarnhaol gan reolwyr sydd wedi penodi staff yn ystod cyfnod y cynllun. Eglurwyd ei fod yn ddull safonol o ystyried ceisiadau a chadarnhawyd bydd y trefniadau yn cael eu hadolygu pob 6 mis.

Atgoffwyd bod Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024-28 wedi cael ei fabwysiadu fel rhan o brosiect 'Sicrhau Tegwch i Bawb'. Eglurwyd bod gwahanol wasanaethau o fewn y Cyngor yn cydweithio er mwyn rheoli amrywiol agweddau o'r cynllun. Mynegwyd balchder bod gwaith wedi ei wneud er mwyn datblygu cerrig milltir fanwl ar gyfer yr holl feysydd, gyda phob un ar draw i'w cwblhau'n amserol eleni. Ymhellach,

nodwyd bod hyfforddiant ar ddyletswyddau rheolwyr yn y maes cydraddoldeb yn y broses o gael ei greu, gyda gwybodaeth benodol ar sut i gynnal asesiadau effaith cydraddoldeb. Pwysleisiwyd bod gan benaethiaid fynediad at wybodaeth sydd yn rhoi darlun byw o niferoedd staff sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant craidd ar gydraddoldeb.

Mynegwyd balchder bod dros 300 o geisiadau ymysg y cynllun prentisiaid eleni, gan nodi fod hyn oddeutu dwywaith nifer yr ymgeiswyr o'r llynedd. Cadarnhawyd bod 15 prentis newydd a 5 hyfforddai proffesiynol newydd wedi eu penodi. Eglurwyd y golyga hyn bod y Cyngor yn cyflogi 51 o brentisiaid a hyfforddeion proffesiynol ar gytundebau llawn amser ar hyn o bryd Ymfalchiwyd bod 8 prentis a 2 hyfforddai proffesiynol wedi cwblhau eu cymwysterau ac wedi derbyn swyddi llawn amser gyda'r Cyngor yn ddiweddar. Tynnwyd sylw hefyd at 4 person ychwanegol sydd wedi cael eu cyflogi drwy'r Pŵl Talent.

Tynnwyd sylw penodol at y Gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth gan ddiolch iddynt am eu gwaith manwl i asesu effaith Premiwm Treth Cyngor yn ddiweddar. Ymhelaethwyd eu bod hefyd wedi derbyn cydnabyddiaeth yn ddiweddar am eu hadolygiad o wasanaethau gofal pobl hŷn i'r dyfodol yng Ngwynedd drwy gynllun Llechen Lân, gan fod y gwaith wedi cyrraedd rhestr fer mewn digwyddiad cenedlaethol ym maes ymchwil, gyda'r canlyniad i'w gyhoeddi yn fuan.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Llongyfarchwyd yr adran ar lwyddiant cynllun 'Merched Mewn Arweinyddiaeth' a phrentisiaid.
- Cyfeiriwyd at gynllun 'Cadw'r Budd yn Lleol' gan ofyn am wybodaeth bellach ar ddatblygiad y cynllun.
 - Eglurwyd bod y cynllun yn ymdrechu i sicrhau bod busnesau lleol yn gallu cystadlu ac ennill cytundebau caffael gyda'r Cyngor er mwyn sicrhau bod cymaint o wariant y Cyngor ag sy'n bosib yn aros yn lleol. Nodwyd bod hyn yn arwain at fuddion cymdeithasol i Wynedd. Adroddwyd y bwriedir adeiladu ar y buddion i'r dyfodol

Cyflwynwyd yr adroddiad ar yr Adran Gwasanaethau Cyfreithiol gan dynnu sylw at y prif bwyntiau canlynol:

Eglurwyd bod perfformiad y Gwasanaeth Cyfreithiol yn cael ei fonitro drwy dderbyn adborth yr Adrannau sydd yn gwneud defnydd ohono. Ymhelaethwyd bod yr adborth a dderbyniwyd o fewn y flwyddyn ariannol bresennol yn cadarnhau bod 100% o ddefnyddwyr y Gwasanaeth Cyfreithiol yn fodlon iawn gyda'r gwasanaeth a ddarparwyd.

Mynegwyd balchder bod y Gwasanaeth wedi elwa o fod yn rhan o Gynllun Yfory ers rhai blynyddoedd, a nodwyd bod y Gwasanaeth wedi llwyddo i ennyn diddordeb unigolion sydd yn cyflawni eu cymwysterau ac yn derbyn swyddi o fewn y Gwasanaeth. Ymhelaethwyd bod y Gwasanaeth hefyd wedi elwa o gynllun Prentisiaid gan nodi bod prentis para gyfreithiol cyntaf y Gwasanaeth wedi cael ei benodi'n ddiweddar. Cadarnhawyd bod prentis hefyd wedi cael ei benodi o fewn y Tîm Etholiadol.

Sicrhawyd bod y trafferthion recriwtio o fewn y Gwasanaeth Cyfreithiol bellach wedi cael ei ddatrys gan nodi bod modd i'r Gwasanaeth gynllunio ar gyfer cyfarch gofynion

rhanbarthol. Eglurwyd y gwelir cynnydd yn y galw am adnoddau wrth i Gyd-bwyllgor Corfforedig Rhanbarth y Gogledd baratoi i fod yn weithredol.

Cadarnhawyd bod dau etholiad wedi cael eu cynnal yn ddiweddar. Eglurwyd bod yr Etholiad Cyffredinol yn her newydd i'r gwasanaeth Etholiadau gan ei fod yn etholiad trawsffiniol, gan alw am gydweithio effeithiol gydag awdurdodau Conwy a Dinbych.

Diolchwyd i holl staff Gwasanaethau Corfforaethol a Gwasanaethau Cyfreithiol am eu gwaith dros y flwyddyn ddiwethaf.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Tynnwyd sylw at gynllun peilot Llywodraeth Cymru er mwyn sefydlu'r ffordd fwyaf cywir ac effeithiol o gofrestru etholwyr heb iddynt orfod gwneud cais.
 - Eglurwyd bod y Cyngor wedi ymrwymo i'r peilot i gofrestru trigolion yn awtomatig i etholiadau Llywodraethol, gan ddefnyddio data sydd ar gael i'r Cyngor Gobeithir bydd hyn yn cynyddu niferoedd pleidleiswyr mewn etholiadau'r Deyrnas Unedig a'r Senedd yng Nghymru. Nodwyd bod y peilot yn cael ei weithredu o 2025 ymlaen ac felly mae'r tîm Etholiadol yn gweithio ar systemau er mwyn datrys unrhyw ddiffygion.

10. ADRODDIAD PERFFORMIAD YR AELOD CABINET DROS OEDOLION, IECHYD A LLESIANT

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dilwyn Morgan.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd a nodwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ddiolch i holl weithwyr gofal sydd yn gweithio i gefnogi pobl fregus drwy gydol y flwyddyn ac yn enwedig yng nghanol y tywydd garw diweddar.

Cadarnhawyd bod y gwaith o uwchraddio cartrefi gofal yn y Bermo a Dolgellau. Yn yr un modd, ymfalchiwyd bod y gwaith yn Hafod Mawddach. Cadarnhawyd bod gwaith yn mynd rhagddo er mwyn canfod unigolion addas i ddefnyddio'r offer sydd ar gael yn y Bermo a Hafod Mawddach ar hyn o bryd. Mynegwyd balchder bod y gofal Dementia arbenigol angenrheidiol bellach ar gael i ddioddefwyr yn Hafod Mawddach yn dilyn cyfnod heriol.

Cydnabuwyd bod gallu'r Cyngor i weithredu fel landlord yn Nhŷ Meurig, sydd yn darparu llety i unigolion sydd yn derbyn cefnogaeth yr Adran, wedi bod yn heriol yn y gorffennol. Er hyn, cadarnhawyd bod y Cyngor wedi derbyn cadarnhad bod modd gweithredu fel landlord a darparu tenantiaeth gan sicrhau mwy o reolaeth dros y ddarpariaeth i ddatblygiadau cyffelyb. Ymhelaethwyd bod yr Adran wedi cydweithio gyda'r Adran Tai ac Eiddo er mwyn dylunio'r adeilad yn y gobaith o dderbyn caniatâd cynllunio pan yn amserol.

Eglurwyd bod llithriad bychan yn yr amserlen ar gyfer datblygu tŷ a chefnogaeth ble roedd bwriad iddo fod yn barod erbyn diwedd y flwyddyn ariannol bresennol. Fydd bynnag, cadarnhawyd bod yr Adran yn ymdrechu i sicrhau bod y tŷ hwn ym Mhwillheli yn barod cyn Haf 2025. Ymhelaethwyd bod ail dŷ, ym Mhenrhyndeudraeth yn debygol o fod yn barod erbyn gwanwyn 2025.

Adroddwyd bod y gwaith tendro ar gyfer datblygu Canolfan Dolfeurig wedi cael ei gynnal yn ddiweddar ond bod y cynigion a ddaeth i law yn sylweddol uwch na'r arian a ymrwymwyd o fewn Cynllun y Cyngor. Ymhelaethwyd bod yr adran wedi bod yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru am y posibilrwydd o ariannu'r bwch yng nghostau'r cynllun a phwysleisiwyd bydd penderfyniad yn cael ei gyhoeddi'n fuan iawn, er mwyn gallu cychwyn ar ddatblygu'r safle.

Ymfalchiwyd bod Cydlynedd Llwybr Gyrfa Anabledd Dysgu wedi cael ei phenodi ac mae gwaith o hyrwyddo cyfleoedd gwaith a chefnogi unigolion i waith cyflogedig yn mynd rhagddo.

Eglurwyd bod y canran o oriau gofal cartref sydd heb eu diwallu ar ei isaf ers blwyddyn, gyda 84 o unigolion yn aros am ofal cartref. Pwysleisiwyd bod yr Adran yn cynnal trafodaeth gyda phartneriaid yn genedlaethol er mwyn sicrhau bod llai o bobl yn gorfod aros am wasanaeth gofal cartref yn y dyfodol.

Tynnwyd sylw at y Gwasanaeth Pobl Hŷn, Anableddau Corfforol a Synhwyrdd gan gydnabod bod rhestr aros ar gyfer derbyn asesiad gofal yn parhau i gynyddu. Esboniwyd bod yr her fwyaf yn ymwneud â diffyg capasiti therapyddion galwedigaethol. Pwysleisiwyd bod yr Adran yn ymwybodol ar yr heriau hyn gan geisio sicrhau bod adnoddau a swyddogion yn cael eu targedu'n effeithiol er mwyn datrys rhai o'r problemau sy'n codi.

Nodwyd bod cynnydd i'w weld yn y canran o oedolion sy'n derbyn taliadau uniongyrchol er mwyn ariannu trefniadau gofal eu hunain. Ymhelaethwyd bod nifer o ganllawiau wedi cael eu datblygu yn ogystal ag ymgyrchoedd i hyrwyddo'r cynnig hwn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Diolchwyd i'r holl unigolion sydd yn y Sir sydd yn ofalwyr di-dâl. Cydnabuwyd bod eu gwaith yn hanfodol bwysig fel rhan o ddarpariaeth Gofal yng Ngwynedd. Pwysleisiwyd mai un o flaenoriaethau strategol yr Adran yw ymgyrchu i rannu gwybodaeth am y gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr di-dâl, gan annog gofalwyr o bob oed i gysylltu gyda'r Cyngor os ydynt yn gofalu am eu hanwyliaid, megis cefnogaeth addysg a gwaith.

Dechreuodd y cyfarfod am 1:00pm a daeth i ben am 2:30pm